

Historisch
Genootschap
Oud Soetermeer

't Seghen Waert

jaargang 43
nr 3, 2024

In deze aflevering:

- Monumenten dankzij Napoleon
- Interview met Aleid van der Spek
- De collectie van Museum De Voorde
- Oud en jong erfgoed

DINER & PARTYBOERDERIJ

Het Wapen van Zoetermeer

Nostalgie van "In de Drie Hooibergen"

"VOOR ELKE GELEGENHEID EEN UNIEKE LOCATIE"

TROUWEN FEESTEN & PARTIJEN PRIVÉ DINER ZAKELIJKE EVENEMENTEN UITVAART

Wij zijn dagelijks geopend van 10.00 uur tot 15.00 uur voor bezichtigingen, aanvragen en informatie.

www.hetwapenvanzoetermeer.nl

079 - 76 000 55

Zegwaartseweg 31 | 2723 PA ZOETERMEER

info@hetwapenvanzoetermeer.nl

Inhoud

Blz. 2

Actie in het Stadsarchief

Blz. 6

Zo ben ik opgevoed

Blz. 26
Oud erfgoed wordt beter en nieuw komt er bij

Over Ons

Als je alle activiteiten van de laatste maanden op een rij zet moet je constateren dat we een zeer actieve en levendige vereniging zijn! Komende weken vindt een aantal belangrijke evenementen plaats waarbij wij zeer zijn betrokken. Open Monumentendag op 14 en 15 september: het comité Open Monumentendag met vertegenwoordigers van de gemeente en van onze vereniging bereidt deze dagen voor. Bij een groot aantal monumenten, woonhuizen, kerken en andere belangrijke gebouwen bent u van harte welkom. Wethouder Blansjaar opent deze dagen met de onthulling van een erfgoedbord op de Leidsewallen, daar waar vroeger een haven was. Tegelijkertijd zal in ons gebouw de tentoonstelling 'Zoetermeer onderweg' worden geopend binnen het thema van dit jaar 'Verbinding'.

Omdat het 450 jaar geleden is dat Leiden is ontzet door de Geuzen en Zoetermeer hierbij betrokken was, wordt op 20 september een erfgoedbord onthuld aan de Voorweg naast de Stadsboerderij. Inhoud en vormgeving van alle erfgoedborden worden door onze vrijwilligers verzorgd.

Op 28 en 29 september vindt op het Marktplaatsplein het Historisch Festival plaats; samen met het Stadsarchief en Storytellers werken we aan een presentatie in een grote tent met het accent op 450 jaar Leidens ontzet. Naast de activiteiten ter gelegenheid van ons 75-jarig bestaan werken we aan de realisatie van de Canon van de Zoetermeerse geschiedenis. In 50 vensters zal deze Canon in eerste instantie op geheugenvanzoetermeer.nl worden geplaatst. Voor de schooljeugd komt een educatieve uitgave in 12 vensters, zowel in boekvorm als op de website. Verder werkten we mee aan het fietstunnel - kunstproject van de gemeente Zoetermeer. In een beeldverhaal in zes tunnels wordt de geschiedenis van Zoetermeer afgebeeld.

De uitgave van het boek 'Zelfde plaats, andere tijd', een geschenk voor de leden bij het 75-jarig bestaan en nu in de verkoop, is een groot succes en de tentoonstelling over de jaren '70 en '80 trekt veel bezoekers.

Ik hoop u bij de komende activiteiten te kunnen ontmoeten!

Jan de Ruiter, voorzitter

Omslag: Stationsstraat 47, ouderlijk huis van Aleid van der Spek (foto: Ron Tousain)

Inhoud

- 1 Over ons
- 2 Nieuws uit het Stadsarchief: Actie in het Stadsarchief
- 6 Zo ben ik opgevoed - interview met Aleid van der Spek
- 18 Monumentenzorg begon met Napoleon
- 21 De collectie van museum De Voorde
- 26 Oud erfgoed wordt beter en nieuw erfgoed komt er bij
- 29 Column: Een waarheid als een koe !

NIEUWS UIT HET STADSARCHIEF: Actie in het archief!

Leonard Korevaar

Het Stadsarchief beheert honderden meters aan gemeentelijke archieven. In deze archieven zijn vooral documenten zoals bouwvergunningen, bestemmingsplannen en beleidsstukken te vinden. Deze archiefstukken laten onder andere zien hoe Zoetermeer zich van een dorp tot een stad ontwikkelde. In de meeste gemeentelijke archiefstukken is echter maar weinig terug te vinden over het wel en wee van de inwoners van Zoetermeer. Het Stadsarchief bewaart daarom ook zogenaamde 'particuliere' archieven. Dit zijn archieven die niet van een overheidsorganisatie afkomstig zijn, maar van inwoners, bedrijven, verenigingen of andere organisaties in de stad. Deze archieven bevatten informatie over wat er in de stad te doen was, wat Zoetermeesters bezig hield en waar ze werkten en ontspanden. Particuliere archieven brengen het archief daarmee tot leven!

Ideële organisaties

De particuliere archieven die het Stadsarchief beheert zijn zeer divers. Zo beheert het Stadsarchief bijvoorbeeld archieven van kerken, sportclubs, bedrijven en inwoners. Een bijzondere groep particuliere archieven zijn de archieven van ideële organisaties. Dit zijn organisaties die zich belangeloos inzetten voor een bepaald doel, idee of ideaal. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld door actie te voeren of door met andere partijen, zoals de gemeente, in gesprek te gaan. Het Stadsarchief had lange tijd slechts enkele archieven van ideële organisaties in haar collectie. In de zomer van 2022 kreeg het Stadsarchief echter de volgende archieven van Zoetermeerse ideële organisaties aangeboden.:

- De Echte Nederlandse Fietzersbond
– afdeling Zoetermeer
- De Vereniging Reizigers Openbaar Vervoer
– afdeling Zoetermeer
- De Werkgroep en Stichting Zoetermeer tegen apartheid (later de Werkgroep en Stichting Zuid-Afrika Zoetermeer)
- Het Actiecomité Westerpark (tegen de Wereldruiterspelen in 1994)
- De Werkgroep Vredesdemonstratie 21 november (later de Vredeswerkgroep Zoetermeer).
- De Werkgroep Internationale aangelegenheden en vredesactiviteiten Zoetermeer.
- De Stichting Anti-discriminatie buro Zoetermeer.

De archieven bleken goed geordend en compleet te zijn. Ook bevatten ze veel krantenknipsels en documentatie. Dit geeft een goed beeld van de resultaten die de organisaties bereikten en het netwerk waarin ze actief waren.

Waarom bewaren?

Het bewaren van archieven van ideële organisaties is van belang omdat ze laten zien welke invloed landelijke of internationale ontwikkelingen op lokaal niveau hebben. In de jaren (19)70 en (19)80 kwam er bijvoorbeeld steeds meer aandacht voor milieuvervuiling. Uit de eerder genoemde archieven blijkt dat enkele Zoetermeesters zich in 1978 zorgen maakten over de massale vissterfte in de ringsloot van de Zoetermeerse Meerpolder. Dit was voor hen de aanleiding om de Kerngroep Zoetermeer van Milieudefensie op te richten. Archieven zijn een belangrijke bron voor geschiedbeschrijving. Wanneer alleen gemeentelijke archieven worden bewaard dan heeft dit tot gevolg dat alleen het gemeentelijke perspectief op gebeurtenissen bewaard blijft. Hierdoor ontstaat een eenzijdig en onvolledig beeld van het verleden. In 1994 wilde de gemeente Zoetermeer bijvoorbeeld de Wereldruiterspelen in het

Westerpark organiseren. Het Actiecomité Westerpark verzette zich tegen dit plan. De gemeente zag er vervolgens van af. Het archief van het Actiecomité Westerpark biedt in dit geval uiteraard een ander perspectief op de gebeurtenissen dan het archief van de gemeente! Voor een goed beeld van het verleden is het dus van belang om meerdere perspectieven te bewaren.

Kom zelf in actie, draag archief over!

Een van de doelen van het Stadsarchief is om een zo representatief mogelijke collectie te vormen. De overdracht van de eerder genoemde archieven heeft hier zeker aan bijgedragen. De afgelopen decennia zijn er echter ongetwijfeld tal van actiegroepen, stichtingen en werkgroepen opgericht die iets in Zoetermeer wilden veranderen of ergens tegen in verzet kwamen. Om in de toekomst goed te kunnen begrijpen wat er in de Zoetermeerse samenleving speelde, wil het Stadsarchief haar collectie archieven van ideële organisaties daarom graag verder uitbreiden. Hiervoor heeft het Stadsarchief uw hulp nodig! Bent u betrokken geweest bij een actiegroep, stichting of werkgroep die iets wil(de) veranderen in Zoetermeer en heeft u hier nog documenten (papier of digitaal) van? Overweeg dan eens om deze over te dragen aan het Stadsarchief (stadsarchief@zoetermeer.nl) of het HGOS. Zo brengen we het archief samen tot leven!

Wist je dat...

Wist je dat de bosjes achter de Morgensterkerk, waar nu het Henk Oskampad loopt, de funderingen verbergen van een verdwenen gebouw? De gemeente bouwde hier een Vormingscentrum voor kinderen van 15 en 16 jaar die vanwege de Leerplichtwet 1969 verplicht één dag per week naar school moesten. In 1974 kwam het Kreativiteitscentrum in het gebouw. Dat centrum was begonnen in december 1971 aan de Dorpsstraat 99 en had een dependance in het Aanloopcentrum in Meerzicht. Je kon er zwaar gesubsidieerde cursussen volgen zoals edelsmeden, sieraden maken, tekenen, druktechnieken en je uitleven op allerlei textiele werkvormen zoals spinnen, weven en kantklossen. Ook pottenbakken en een 'kreatieve kresj' ontbraken niet. Rond 1988 zijn de activiteiten naar de oude Nicolaasschool verhuisd en in 1992 is het gebouw gesloopt.

't Kaashuys
vers vriendelijk vakkundig

Voor iedere gelegenheid een heerlijke kaas, wijn of notenmix

kaas

noten

wijn

olijven

't Kaashuys Zoetermeer
Dorpsstraat 103
079-3167616

't Kaashuys Reeuwijk
Miereakker 8
0182-300797

Open Monumentendag

Op zaterdag 14 en zondag 15 september is het weer Open Monumentendag. Het Zoetermeerse comité is, samen met de locatiebeheerders, druk bezig geweest met de voorbereiding van het programma. Het thema is dit jaar 'Routes, verbindingen en netwerken'. Aan de deelnemende locaties wordt gevraagd daar zo veel mogelijk op aan te sluiten.

Tijdens de Open Monumentendagen is er niet alleen informatie te krijgen over de gebouwen en locaties, maar er vinden ook optredens plaats met bijvoorbeeld muziek door het muziekgezelschap Cantiamo en er is sport. HGOS organiseert de tentoonstelling 'Zoetermeer Onderweg' waarin de geschiedenis wordt verteld van het verkeer in en rond Zoetermeer, de waterwegen, de wegen en het openbaar vervoer. Het Gilde organiseert aansluitend een wandeling langs de Buurvaart. In de Dorpsstraat is een antiek- en brocantemarkt en er worden enkele oldtimers, waaronder een vrachtauto, tentoongesteld. Een meer spirituele benadering is de pelgrimstocht die langs diverse deelnemende kerken wordt georganiseerd.

De opening vindt plaats op zaterdag 14 september om 10.00 uur aan de Leidsewallen. Daar zal een historisch informatiebord over de geschiedenis van de losplaats, de Zoetermeerse haven, worden onthuld. Net als in voorgaande jaren is er een klassendag voor de schoolkinderen van de groepen 7 en 8. Er hebben zich inmiddels ruim 30 klassen aangemeld.

Alle leden ontvangen bij dit 't Seghen Waert het programmaboekje.

De haven van Zoetermeer met enkele schepen aan de Leidsewallen rond 1928 (foto Spaarnestad)

Zo ben ik opgevoed

Ronald Grootveld en Ton Vermeulen

Aleid van der Spek is een geboren en getogen Zoetermeerse die ongeveer net zo oud is als onze vereniging. Haar grootvader stichtte de Fa. A. van der Spek, ook bekend als de blauwe Van der Spekken. Vanuit haar woning kijkt ze door de glas-in-loodramen, afkomstig uit haar ouderlijk huis, uit op molen De Hoop.

Ontmoeting Zoetermeer en Breda

'Ik ben van 1946 en mijn volledige naam is Aleida Harmina van der Spek. Ik ben naar mijn moeder vernoemd. Mijn zus is naar oma Meijer vernoemd en ik heb een overleden zusje dat naar oma Van der Spek is vernoemd.

Mijn moeder kwam niet uit Zoetermeer. Haar ouders opa en oma Meijer zijn 26 keer verhuisd in hun leven. Mijn moeder heeft dat niet gehaald, want zij is op haar negentiende al getrouwd. Ze woonde toen in Breda.

Mijn vader is wel in Zoetermeer geboren en de oudste van negen. Zijn zusje direct onder hem, mijn tante Jo, moest aansterken. Ze ging daarvoor naar de familie Meijer in Breda. Hoe dat contact ontstaan is weet ik niet, maar mijn vader bracht zijn zus naar Breda. En daar ontmoette hij mijn nog piepjonge moeder. Mijn vader en moeder scheelden 9 jaar. Opa en oma Meijer hadden gezegd, je mag niet trouwen voordat je 19 bent. Ze werd 20 september 1932 negentien en 21 september zijn ze getrouwd. En ik geloof dat ze elkaar toen al twee jaar kenden, want de verlovingfoto, die ik ook heb, is volgens mij genomen toen ze zeventien was.

Het gezin aan de Molenweg

Wij woonden in wat nu is Eerste Stationsstraat nummer 47, maar toen mijn ouders daar gingen wonen was het nog de Molenweg. Mijn oudste broer Arnout is in 1933 op de Molenweg geboren. De huizen waren twee keer twee onder één kap. De hier vandaan verste, nummers 47 en

Grootouders Arie van der Spek en Johanna Wilhemina Veldhuijzen, 1953 (Archief Fa. A. van der Spek)

orde: Arnout, Hans, Cor, Henk, Lidy, Aleid, Bert. Bert is in 1949 geboren. Er waren wel leeftijdsverschillen. Mijn overleden zusje Willy zat tussen mijn zusje en mij in. Lidy is in januari 1941 geboren. Willy in juli 1943 en overleden in januari 1946. Ik kwam in december 1946. Van die vijf boven mij is de eerste al zes jaar ouder. Ik geloof niet dat we verwend werden. Bert en ik waren de kleintjes. Dat de anderen een stuk ouder waren was toch wel een groot verschil op die leeftijd. Ik scheel met mijn oudste broer 13 jaar. Hij ging in Leiden op kamers wonen. Die ken ik van weekenden thuiskomen. Dat was echt een

45, waren van mijn vader. Hij kocht ze in 1931 van de bouwer, aannemer Johan Gevaerts uit Rotterdam. Dus gelijk al twee panden. We hebben daar met zeven kinderen gewoond. Ik was de één na jongste. Ik heb nog een broer onder me. In volg-

Stationsstraat 47, 45, 43 en 41 rond 1953; in de zandhoop speelt Aleidje

Aleid van der Spek, 7 jaar oud (Coll. A. van der Spek)

heerschap. In mijn ogen is hij altijd een beetje door mijn moeder verwend. Ze was terecht ook trots op hem. Hij had gymnasium gedaan en werd arts.

Verloren zusje

Ik ging op een gegeven moment op kamers. Ik mocht dankzij inbreng van de dominee met mijn twintigste het huis uit en op kamers. Toen mijn zus op haar 21e een kamer huurde, mocht dat niet. Als ik terugkijk op mijn jeugd, kan ik zeggen, dat ik niets te kort ben gekomen, maar misschien wel aandacht heb gemist. Het was voor mijn moeder moeilijk. Over het overleden zusje werd niet gepraat. Mijn vader overleed in 1970 en na het overlijden van mijn moeder in 1980 kwam ik bij het uitzoeken van oude foto's de rouwbrief van Willy tegen en mijn geboortekaartje, beide uit hetzelfde jaar. Toen bleek dat dezelfde Bijbeltekst er op stond. Ik vroeg me af, hoe kan dit nu toch weer en ben op onderzoek gegaan. De enige waar ik uiteindelijk iets van gehoord heb was van oom Piet, de jongste broer van mijn vader. En die zei: "Willy is op zondag overleden, onder kerktijd. Tante Lies en ik kwamen uit

de kerk en hoorden dat en dachten 'daar moeten we even naartoe'. Piet zei: 'We kwamen aanlopen en je vader stond voor de voordeur op het bordesje en zei: 'het is goed, ze is bij de Heer'.

Mijn zusje is bij de Oude Kerk begraven. Als ik daar over nadenk, denk ik, wat is de kerk toch een raar instituut. Wij waren niet Hervormd en de afscheidsdienst kon daarom niet in de kerk plaatsvinden. Het koor werd afgesloten want vandaar kon je ook de begraafplaats op. Daar moest de afscheidsdienst worden gehouden. Arnout en Hans zijn door dat zijdeurtje meegegaan naar de begrafenis, maar Cor moest weg, want kinderen werden toen nog weggehouden van een begrafenis. Henk en Lidy waren er helemaal niet bij. Het niet openstellen van de kerk omdat je geen lid bent van die kerk vind ik onbegrijpelijk en pijnlijk. Hoe was het ook al weer? ..Heb uw naaste lief..

Jeugd

Ik heb altijd van het dorp gehouden. Buitenspelen. Met allemaal jongens en meisjes die helemaal niet van onze kerk waren. Gewoon uit de buurt. Aan de overkant, ik heb die huizen zien bouwen, daar speelde je slaghout met een houten plank en een paar tegels in de rondte. Achter het huis werden huizen gebouwd toen ik een jaar of 10-11 was. Daar speelde je in de nieuwbouw. Dan had je nog een nachtwaker die je achter je aan kreeg. Mijn broer Henk is van de steiger van het huis op het hoekje gevallen toen het in aanbouw was. De lagere school heb ik in Zoetermeer gedaan. De School met den Bijbel in de Dorpsstraat. Ik heb de eerste klas overgeslagen. Ik ben van december, maar door al die grote broers en zus kon ik al lezen en schrijven, alles. Ik was in december 6 geworden, toen ben ik na de Pinksteren nog voor zes weken naar de eerste klas gegaan. Dat was

bij juffrouw Berkhout, die ik ook in de tweede klas kreeg. Ik heb in de derde en de vierde klas meester Butter gehad, in de vijfde klas meester Prins en in de zesde klas meester Van Spronsen.

Verschillend van elkaar

Was er standsverschil? Ik voelde het nauwelijks, zeker niet in de dagelijkse klas, met de lessen en in het speelkwartier. Dan had je echt niet een groepje arme en rijke mensen. Later, toen we naar de middelbare school gingen - dan ging je naar Den Haag, want je kon hier niet naar de middelbare school - toen heb ik wel gemerkt, als we hier door de Dorpsstraat liepen, dat je er op aangekeken werd. Maar om nu te zeggen, ik heb er last van gehad, nee, dat niet. Maar je kende wel gezinnen, waarvan je wist dat het een zeer armoedige toestand was.

We waren lid van de Vrijgemaakte Kerk. Toen ik een klein meisje was waren de diensten in de gymnastiekzaal, achter het Trefpunt, Dorpsstraat 135. Later in het Trefpunt zelf. En ik moest bijvoorbeeld voor de kerk op zaterdag met het zendingsbusje de leden van de kerk af. Eén woonde aan de Voorweg en dan moest ik langs de Oude Fabriek aan het begin van de Voorweg. Dan fietste ik wel hard, want dat had een naam van: daar moet je niet wezen. In mijn beleving waren het grijze houten kotten. Dan ging ik naar een gezin, waar het oudste meisje jonger was dan ik, en ze kregen, schrik niet, 13 kinderen, die woonden in een aanbouw van een arbeidershuisje. Ze hadden wel een eigen moestuin, maar ik weet nog dat ik me altijd schaamde om daar met dat busje naar toe te gaan. Je moest ze natuurlijk ook niet overslaan. Er werden daar op zaterdag 13 broden door de bakker gebracht. En zondags zat de oudste in de kerk in jurkjes van mij waar ik uitgroeide was.

Uit de klei getrokken naar de middelbare school

Buiten Zoetermeer naar de middelbare school gaan werd van school uit gestimuleerd. Ik was 11 toen ik van de lagere school afkwam. Natuurlijk piepjong. Toen gingen die bussen nog 1 keer per uur naar Den Haag. Ik mocht niet in mijn eentje langs de snelweg fietsen. Dat vonden mijn ouders niet goed. Mijn moeder wilde me eigenlijk gewoon naar de Mulo doen, want ze zei, dan kun je altijd nog naar de HBS. En daar heeft ze achteraf wel gelijk in gehad. Maar meester Prins was degene die mijn moeder overgehaald heeft, want die zei, "het kind gaat zich daar maar vervelen". Toen ben ik naar het Christelijk Lyceum Voorburg gegaan. Hemelsbreed was dat de dichtstbijzijnde christelijke school, maar qua openbaar vervoer niet. Ik moest nog 1,5 km. lopen. Het Huygenslyceum was wel vlak bij de bushalte, maar dat kon niet want dat was een openbare school.

Bij mij in de klas zat één jongen uit Zoetermeer, Vincent van Driel. De eerste twee klassen heb ik vreselijk gevonden. Ik was een uit de klei getrokken boerenkind. De bus ging maar 1 keer in het uur. Ik had vaak tot tien over half drie les, maar om tien over half drie ging de bus en dat ging ik niet halen. Toen ze daar achter kwamen mocht ik soms om half drie weg maar dan moest ik me te pletter lopen. Ik heb wat geschreeuwd naar die bussen, als ik de bus aan zag komen. In die haast werd ik een keer aangeschoten door het hoofd van de school, de directeur. Ik moest thuis vragen of ik geen nylons mocht dragen, want ik liep op zelfgebreide sokken. Maar ik wilde geen nylons, want die gaan kapot. Dan kon ik niet spelen. Nee, de eerste jaren vond ik niet fijn. Daarna wel. Na drie jaar moest je kiezen A of B- HBS. Ik ging naar A, een kleine klas en daar heb ik de beste herinneringen aan. Toen heb ik ook keurig altijd mijn huiswerk gemaakt, ik had het licht gezien.

Bussen van Citosa passeren elkaar voor het huis van de familie Van der Spek in de Stationsstraat, jaren (19)50 (Foto Gerrit van Doornen)

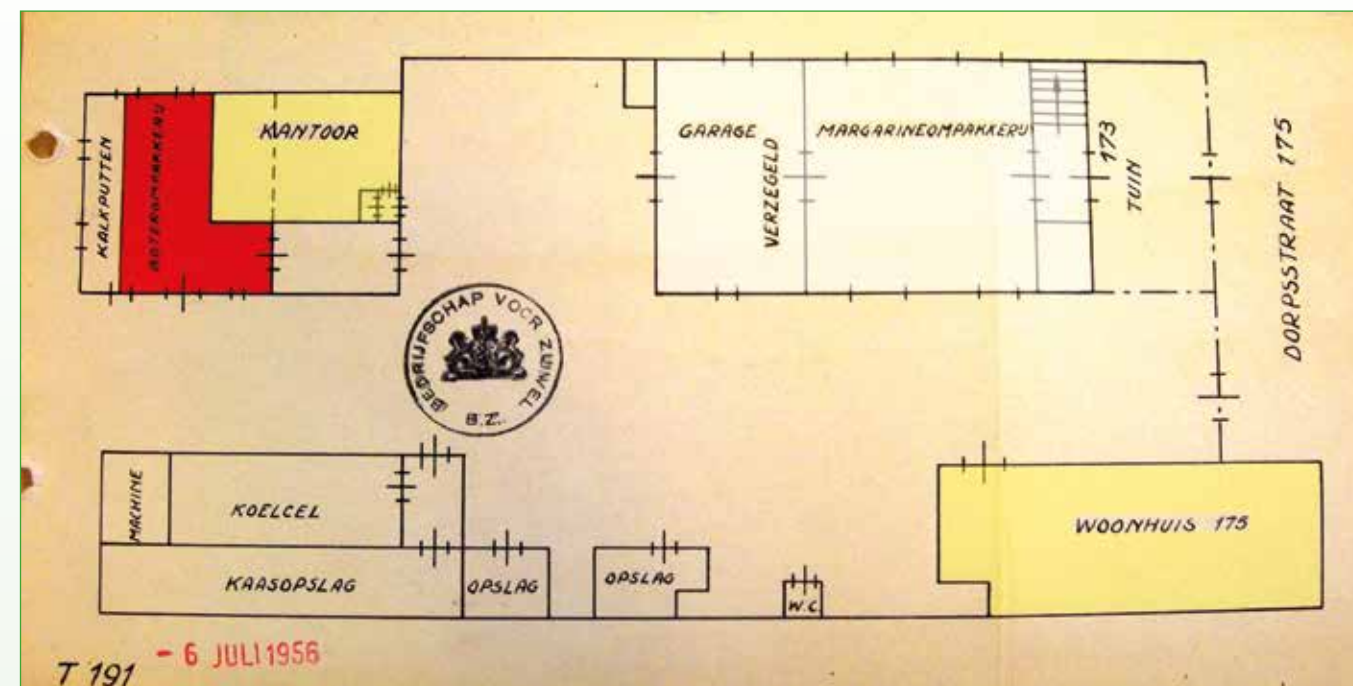
Er gingen in Zoetermeer veel kinderen naar de christelijke Mulo. Die zat in Zoetermeer zelf. Mijn zus is ook naar de Mulo gegaan. Omdat ik zulke aanpassingsproblemen had is Bert, mijn jongere broer, de zevende klas lagere school gaan doen in Voorburg als een soort schakelklas voordat hij ook naar het CLV ging. Ik stapte voor de deur op de bus. Wij hebben altijd de bussen voor de deur gehad, die later naar de Marijkestraat zijn gegaan.

Werken en leren

In 1963 was ik klaar met school. Als ik heel eerlijk ben had ik best economie willen gaan studeren, maar ik durfde niet. Het was toch weer de leeftijd. Ik vond het gewoon eng. Ik moest naar Rotterdam. Ik heb toen een jaar Schoevers gedaan. Opleiding voor directiesecretaresse. Daarna ben ik gaan werken op een accountantskantoor in Den Haag. Ik ben daar vijf jaar gebleven. Vervolgens ben ik naar Schreiner Airways gegaan. Het was een maatschappij die met helikopters en kleine vliegtuigjes in Nigeria, in Indonesië enzovoorts. de pijpleidingen controleerde. En ze hadden de luchtvaartschool in Rotterdam. Maar het was een misleuning, daar heb ik maar tien maanden gezeten. Ik had daar niets te doen. Ik was iedere dag al snel klaar. In het accountantskantoor werkte ik me altijd drie slagen in de rondte.

Het kantoor met magazijn van de Fa. A. van der Spek aan de latere Pilatusdam, jaren (19)60 (Coll. A. van der Spek)

Plattegrond van de panden van de firma A. van der Spek aan de Dorpsstraat 173-175, 1956. In wit de plattegrond van de voormalige kerk, in geel de nog bestaande gebouwen. (Archief Fa. A. van der Spek)

Blaauwe Van der Spek

Mijn vader was in de volksmond van de blauwe Van der Spek, de groothandel in roomboter die blauwe auto's had, ter onderscheiding van de "groene" Van der Spek, die hoofdzakelijk in margarine deed en groene auto's had. Hij is geboren in de Dorpsstraat. Het pand is er nog, Dorpsstraat 175. Waar nu de Eco-winkel zit aan de Pilatusdam was het kantoor. Ik zie mijn vader nog achter het raam van het kantoor zitten. Daarachter was de margarine-ompak en daar weer achter was de tuin van opa en oma. De tuin liep door tot aan de vaart. Als je vanaf de Stationsstraat rechtsaf de Dorpsstraat in ging, dan kreeg je Noordam, de pastorie [of woonde daar het hoofd van de school?] en dan de voormalige gereformeerde kerk. Daarin hadden wij de boter-ompak en aan de achterkant de garage voor de au-

Het kantoor met magazijn van de Fa. A. van der Spek aan de latere Pilatusdam, jaren (19)60 (Coll. A. van der Spek)

to's. De auto's moesten eruit via de Dorpsstraat. Het bedrijf aan de Dorpsstraat was ook achter het woonhuis. Daar was een soort loods, van voor naar achter. Dat was het eierpakhuis. Daar schouwden en sorteerden ze de eieren. Er was een spoelinstallatie om de kisten schoon te schrobben. Dat is globaal waar nu een opticien zit. Je ging het hoekje om, daar kon je naar binnen. Dan had je eerst een grote kalkput

en daarachter was een kaasopslag. En dan was er een heel smal poortje, dan kwam je in de tuin van opa en oma en aan de rechterkant was de margarine ompak en het kantoor waar mijn vader zat en waar meer administratief personeel zat. En dan had je dus de garage achter de voormalige kerk. Daar gingen de auto's in. We hadden een eigen monteur. Een stuk of 10 auto's, maar dat weet ik niet meer

precies Er gingen elke dag auto's op routeverkoop. Op het terrein was daar voldoende ruimte voor. Een stuk van de Pilatusdam, waar je nu rond kunt rijden, hoorde voor een deel ook bij ons. Het was een groot terrein en een tuin met fruitbomen. De jongens bouwden daar boomhutten en zo. Aan de andere kant zat timmerman Veldhuizen.

Keuls boterpotje met opschrift A.v.d. Spek-Zoetermeer van 1893 (coll. A. van der Spek)

In het familiebedrijf

Toen ik bij Schreiner werkte stond opeens mijn broer Hans op de stoep en die vroeg 'op zijn knietjes' of ik niet bij van der Spek, in de Dorpsstraat kon komen werken. Mijn broer vormde toen samen met de heer Borremans de directie. Mijn vader was altijd directeur van die zaak geweest, maar die was er eigenlijk niet voor geboren. Uit verantwoordelijkheidsbesef heeft hij dat gedaan. Hij zag wel dat Hans het verkopen veel meer in zijn vingers had dan hij ooit had, maar het leidinggeven en het beheren van zo'n zaak, dat is wel heel wat anders. Mijn vader leed al aan een vorm van dementie, maar heeft toen toch het wijze besluit genomen om er een NV van te maken, een kantoordirecteur aan

De voormalige Gereformeerde kerk aan de Dorpsstraat 173, in gebruik als boterpakhuis, 1961-1962

te trekken om met Hans samen die tent te leiden. Mijn vader zat in de derde van de middelbare school, met wat ik ervan begrepen heb negens en tien. Hij had archeologie willen gaan studeren, maar het ging in de zaak niet goed. En toen heeft hij er zelf voor gekozen de schoolbanken te verlaten en zijn vader te gaan helpen maar daar was hij niet voor gebakken. Hij was de oudste en na hem kwamen twee zussen. Het werd Fa. A. van der Spek en Zn. Daar is nog een aardige anekdote over. Toen mijn oudste broer geboren werd, het eerste klein-

kind, zei opa tegen mijn moeder: "Je moet hem geen Arie noemen", want de gewoonte was toen om je kinderen te vernoemen naar de ouders, "maar de naam moet wel met een A beginnen, want als hij de zaak overneemt dan kan het A. van der Spek blijven".

Opa van der Spek was een man die zwaar op de hand was. Hij is in 1966 overleden. Maar hij was zo modern, dat realiseer ik me nu pas, dat hij elk kind een huis gaf als ze gingen trouwen. Tante Wil ging niet trouwen, maar die kreeg toch een huis van hem. Dat was heel

bijzonder in die tijd. En dat is allemaal bij leven gebeurd. Dan moet het bedrijf wel kapitaalkrachtig zijn geweest. Eigenlijk is het altijd best goed gegaan, op een paar jaar na. Dat weet ik ook nog wel. Ik was een jaar of 10 toen mijn oudste broer, die in het weekend thuis was, de kinderen allemaal bij elkaar riep en vertelde dat het op de zaak niet goed ging en dat we niet meer mochten zeuren om een ijsje. En toen ik later ging werken op het accountantskantoor heb ik die rapporten nog eens opgezocht. Het zijn twee slechte jaren geweest. En waarom weet ik niet. Wij waren een groothandel, niet op de consument gericht, maar op bakkers, horeca enz. En dat pakket is later gigantisch uitgebreid, maar dat heeft mijn vader niet meer meegemaakt. Hans verkocht ook alles. Hij heeft het heel goed gedaan.

Ik kwam in de zaak in 1970. Het was best een soort spannend, want je ging toch voor je broertje werken. Ik had wel veel ervaring, maar de functie die ik daar ging vervullen was daar nooit geweest. Ik werd een soort rechterhand van de directie en bedrijfsvoering ligt mij wel. Ik kon heel goed met Borremans overweg, hij was mijn sparringpartner. Meneer Borremans ging tussen de middag altijd naar huis en op een dag kwam hij terug, en dat heb ik zo op mijn netvlies zitten, en zei, enigszins voorover gebogen: 'Wat leven wij in een boze wereld'. Ik krijg er nog kippenvel van. Dat was toen die aanslag op de Israëlische sporters in München op de Olympische Spelen in 1972. Ik zie nog voor me hoe hij toen binnenkwam. Hans was geweldig goed in de verkoopkant, maar had een geheugen als een lekke zeef. Als hij iets aan mij vroeg zei hij: "Opschrijven! Anders vergeten we het!"

Ik heb het daar naar mijn zin gehad en heb daar ook een jaar of vijf of zes gewerkt. Ik heb de fusie met de Firma Gebr. Van der Spek mee-

Het gezin Gorissen

Wat ik me ook nog goed herinner is het ongeluk van een werknemer van de groene Van der Spek, een auto-ongeluk in Duitsland waarbij man, vrouw en kinderen waren betrokken. De ouders waren gelijk overleden. Drie kinderen in het ziekenhuis, waarvan er één later overleden is. Drie weken daarvoor had hij zijn 25-jarig jubileum gevierd. We verstuurden dus geen bedankkaarten, maar rouwkaarten. Op de dag van de begrafenis kwamen de kinderen terug uit het ziekenhuis uit Duitsland. De dominee die de rouwdienst hield, kreeg ook wat voor zijn kiezen. Verschrikkelijk. Wij naar die rouwdienst in de Morgensterkerk. De zaal zat stampvol, de hal zat stampvol, de trappen stonden stampvol. Het hele gebouw was vol. Eén van die kinderen zat voorin en zat naar de kisten van de ouders te kijken. Triest. We hebben toen wel contact gehouden met de familie. De twee meisjes die overgebleven waren zijn door familie opgevangen in Benthuizen. Daar hebben we nog mee geholpen. Die hebben een aanbouw aan hun huis kunnen maken, zodat ze ook hun privacy hadden. Ik denk dat dat toen – voor zover mogelijk - allemaal erg goed geregeld is.

gemaakt en ben geëindigd aan de (Tweede) Stationsstraat. Grappig detail: Er moest een nieuwe lay-out voor de auto's ontworpen worden. Wij waren de Blauwen en zij waren de Groenen. En Lamboo moest daarom een ontwerp maken waar groen en blauw in zat. Dat was het enige criterium.

De kerk

Wij waren lid van de in 1944 opgerichte Vrijgemaakte Kerk, een piepklein kerkgenootschap. Mijn vader was daar wel de drijvende kracht. Dat betekende dat wij zo ongeveer elk weekend een dominee over de vloer hadden. We hadden namelijk geen eigen dominee. Vroeger reisden we niet op zondag dus ze

Bedrijfsauto van de blauwe Fa. A. van der Spek, kort na de omzetting in een NV, 1965 (Archief Fa. A. van der Spek)

kwamen zaterdag al en mijn zus en ik moesten van onze slaapkamer af, want daar moest de dominee slapen. Dat was niet altijd leuk. De dominee niet en het feit dat je geen kamer had. Er waren gezellige dominees, maar over het algemeen legde dat toch wel een stempel op het weekend. Mijn vader was vanaf het begin betrokken bij de Vrijgemaakte Kerk, waarbinnen ook weer scheuringen zijn gekomen. Dat heb ik van heel dichtbij meegemaakt. Mijn vader was toen al ziek, zo ziek dat ik hem naar bijeenkomsten moest rijden. Ik bleef daar niet, maar als ik hem op kwam halen ging ik op die tribunes zitten. Dat had ik beter niet kunnen doen, want ik vond het te erg voor woorden. Dat heeft bij mij zo'n inktzwarte schaduw over alles getrokken. Ik heb nu heel veel moeite met het instituut kerk. Ik krijg het er na vijf minuten al benauwd, letterlijk. Als ik om me heen kijk, de regelgeving. Hoe vaak ik niet dacht: "waar zijn jullie mee bezig? Hier gaat het niet om."

Het heeft me heel veel moeite gekost om uitgeschreven te raken. Want ik moest altijd zeggen waar ik mijn attestatie ging inleveren en dat was ik niet van plan. Ik was belijdend lid van de Nederlands Gereformeerde Kerk, een afscheiding van de Vrijgemaakte kerk. Ik kreeg eindeloos bezoek aan huis. Een dominee en een ouderling. Ik weet wel dat ik op een gegeven moment gezegd heb, ik woonde nog in Den Haag, "ik doe weer de deur open en je krijgt weer koffie, maar vervolgens druk ik op een knopje van de bandrecorder en dan horen jullie precies hetzelfde".

Kerk en gezin

De Vrijgemaakte kerk was klein, maar toen Zoetermeer nog klein was had Zoetermeer al heel veel kerkgenootschappen. In die tijd werd het kerkje aan de Julianalaan al gebouwd en dat aan de Irene-laan, allemaal dus toen Zoetermeer

Vader Cor van der Spek, 1969 (Coll. A. van der Spek)

nog piepklein was. Het stikte van de kerkgenootschappen en dan nog gingen ze afscheiden want dan was het weer niet "goed" genoeg. Maar in mijn jeugd was het een onderdeel van je leven. Je moest twee keer per zondag naar de kerk. Ik weet wel mijn vriendin was Hervormd en daar hadden ze jeugddiensten, dat leek me wel wat. En dan vroeg ik, "mag ik daar naar toe?" Dat mocht wel, maar dan moest ik wel eerst twee keer bij ons naar de kerk. En dat werd me een beetje te veel. Ik werd wel enigszins vrijgelaten, maar zeer beperkt. Want bijvoorbeeld als het gaat om een vriendje krijgen, die moest echt wel van het houtje zijn, anders ging er van alles mis.

Het was thuis heel traditioneel. 's Morgens bij het ontbijt was het net een cafetaria, want die ging naar die school en die moest naar een andere school. Dus dat was allemaal hollen en vliegen. Maar mijn vader en moeder aten samen en zij baden voor het eten. Mijn vader las uit de bijbel en dankte na het eten. En als ik een keer een bus gemist had en ik kwam terug, dan viel ik in het gebed en het eten van

mijn ouders. En dat ging tussen de middag en dat ging 's avonds zo. Mijn moeder las 's avonds uit de kinderbijbel. Mijn vader was er dan meestal niet, want die zat dan nog op kantoor. Dat was het stramien tot aan zijn dood.

Wonen in Zoetermeer

Ik woonde vanaf 1971 op de Van Aalstlaan. Ik heb daarvoor 5 jaar in Den Haag gewoond. Ik ben in 1984 hier aan de Stationsstraat komen wonen, nu alweer 40 jaar geleden. Toen ik terugkwam in Zoetermeer woonden mijn ouders nog steeds hier aan de Stationsstraat. Die zijn altijd in het huis gebleven. Ze zijn niet oud geworden. In 1970 is mijn vader al overleden en in 1980 mijn moeder. Toen is mijn broer Hans daar gaan wonen. Hans heeft daar nog een tijd gewoond en vervolgens is het verkocht.

Ander werk en studeren

Na vijf-zes jaar ging ik weg bij Van der Spek en ging ik naar de bouwmaatschappij NBM in Den Haag, aanvankelijk bij de Raad van Bestuur, maar daar had ik ook niet

veel te doen, ik was er ook om 11 uur klaar. Dan was er niemand en dan legde ik een briefje neer "Ik ben naar huis. Als je me nodig hebt ben ik er in een kwartier weer". Toen zocht het aannemingsbedrijf [wegenbouw] van NBM een directiesecretaris en ik zei "Dat lijkt met wel wat". En dat heb ik toen gedaan. Daar heb ik lang gezeten. In die tijd heb ik nog de opleiding Hoger Management gedaan. Het was een vreselijk drukke baan, maar heb toch die tweejarige opleiding gedaan. Eén avond in de week moest ik naar colleges en ik moest in tien vakken examen doen. Ik kwam thuis, ik rolde me op, at boven op mijn kamer, deed het licht beneden niet eens aan en ik studeerde. En ik stopte met roken!

Ik was "hoofd algemene zaken / directiesecretaris", alle contracten moesten via mijn bureau, alle vergaderingen voorbereiden enzovoort. Het was een groot bedrijf, het was de derde aannemer van Nederland B.V. Aannemingsbedrijf NBM. Je had vergaderingen met alle districtsdirecteuren. Ik reisde ook naar de districtskantoren toe om dingen te regelen. Ik voelde zelf

Woonhuis van Arie van der Spek, Dorpsstraat 175, tijdens de sloop van de bedrijfsgebouwen, 1973 (Coll. A. van der Spek)

dat die HBO-opleiding nodig was. Met de baas die mij daarin toen stimuleerde heb ik nog contact. De cijfers kwamen per envelop per vak binnen. Ik weet wel, toen het laatste vak ook een voldoende was, viel er echt een heleboel spanning van me af en heb ik mijn broer Henk gebeld, dat ik nog nooit zo blij was geweest. Toen was ik ook wel een

beetje trots op mezelf.

Musea en reorganiseren

Ik heb daar 16 jaar gewerkt. Niet tot mijn pensioen. Ik ben daar uiteindelijk ontslagen, als 'slachtoffer' van een fusie. Daarna heb ik een jaar bij het Openluchtmuseum in Arnhem gewerkt, vier dagen in de week. Toen ben ik eigenlijk een beetje in de sector reorganisaties terechtgekomen. De privatisering van de rijksmusea was gaande, daar hadden ze een niet-ambtenaar nodig en daar heb ik een jaar met gigantisch veel plezier gewerkt. En ik heb een jaar bij het Zuiderzeemuseum gewerkt, eigenlijk met dezelfde opdracht. Daar kreeg ik een telefoontje van een communicatie-adviesbureau in Haarlem, of ik nog in de markt was. Dat was mijn laatste baan. Daar heb ik ook nog vijf jaar gewerkt, ook reorganiseren. Er moesten wel wat mensen uit. Ik heb ook wel voor de rechtbank gestaan in ontslaggevallen. Maar ik begeleidde de medewerkers als ze dat wilden tot aan hun nieuwe baan. Ze kregen echt niet een schop onder hun kont, van, zoek het maar uit. Sommigen belden later, het is goed geweest, bedankt. Dus ook daarin kun je toch

Woonhuis van Aleid van der Spek, aan de Stationsstraat naast molen De Hoop (foto Ron Tousain)

Wist je dat.. telefoonboeken voor onderzoek naar bewoners van Zoetermeer een mooie bron vormen? Wie woonde waar en wat was op een bepaald adres gevestigd? Telefoongidsen bestaan al sinds het einde van de 19e eeuw en in de collectie van Oud Soetermeer hebben we exemplaren uit bijvoorbeeld 1908, 1935 en 1950 en een enkele nieuwere. In 2018 hield de papieren gids op te bestaan. Wie heeft voor ons nog gidsen van Zoetermeer? Ze zouden een mooie aanvulling op onze collectie vormen! Van harte welkom aan de Dorpsstraat 132 of bel Ronald Grootveld 06 28 04 97 85.

Ruim 100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

goed werk doen.

Vrije tijd en werken

Ik heb de luxe gehad om vrij vroeg met werken te kunnen stoppen. Ik was 53-54 jaar. Maar ik heb me geen seconde verveld. Ik ben natuurlijk vrij snel met Stichting Elnura begonnen, een fonds ter ondersteuning van kansarme kinderen en aanvankelijk ook hulpbehoevende ouderen in Kirgizië. Ik ben met dat werk begonnen in 2001 en het is een stichting geworden in 2010. We hebben nu al een aantal jaren dat we rond de 50.000 euro per jaar ophalen. Het werk wordt er niet makkelijker op omdat het land steeds autocratischer wordt. Net als in Georgië is ook in Kirgizië een uit Rusland gekopieerde "Wet buitenlandse vertegenwoordigers" aangenomen. De rellen hierover in Georgië haalden de krant in Nederland. De rellen in Kirgizië hebben hier de krant niet gehaald. Demonstranten werden opgepakt en vastgezet en er zijn ook media de mond gesnoerd, op zwart gezet. We moeten nu afwachten wat het betekent in de praktijk zowel voor de organisatie daar als voor ons. We blijven ons best doen al was het maar om de kansarme kinderen daar niet in de steek te laten.

Bezig blijven, zo ben ik opgevoed. De Stichting is nu mijn belangrijkste activiteit. En misschien zelfs soms wel een beetje te veel. Maar ik wil me er niet door laten beheersen. Als ik boven aan het werk ben en ik krijg een telefoontje "ga je mee fietsen" dan laat ik alles vallen en ga ik fietsen. Dat doe ik wel. Ik fiets veel, ik wandel, ik werk in de tuin. Familie en vrienden onderhouden, in de goede zin van het woord. Ik heb een Oekraïens maatje waar ik mee optrek en waar ik nu een huis mee probeer te vinden. Het zijn over het algemeen dingen die ik leuk vind om te doen. Bezig blijven, zo ben ik ook opgevoed. Dat is een groot pluspunt van mijn opvoeding. Ik ben ook nog steeds actief bij molen De Hoop. Ik doe daar rond-

De glas-in-loodramen uit het ouderlijk huis sieren nu de woonkamer van Aleid (foto Ron Tousan)

leidingen, verricht daar hand- en spandiensten, verzorg de plantenbakken en ik maak soms folder-tjes. Maar ik zou veel meer kunnen doen, want regelmatig jeuken mijn handen. Maar dat doe ik niet. Dat heb ik wel aardig geleerd.

Als je hier zit en je kijkt op die molen, dan is het toch een feest. Dat is echt genieten. Mijn zus heeft jarenlang niets met Zoetermeer gehad, want die is met haar 22e getrouwd en uit Zoetermeer vertrokken. We hebben laatst in Zoetermeer gegeten. En dan kijk je over het water en je ziet de Oude Kerk en je ziet de Rooms-Katholieke kerk. Mijn zus zat helemaal te genieten. Zoetermeer heeft hele mooie plekken. Je kunt op veel plekken ontzettend leuke wandelingen maken. Dan denk ik: wat is het hier mooi. Ook voor mij zijn sommige plekken nog vaak een eye-opener!

Met dank aan Joke de Kler voor het uitwerken van de gesproken tekst en aan Aleid van der Spek voor haar redactionele ingrepen.

Aleid wijst op het erfgoedbord aan de Pilatusdam naar het kantoor van de Fa. A. van der Spek (foto Ron Tousain)

Er is er een jarig, HOERA!

Op 12 januari 2024 bestaat het Historisch Genootschap Oud Soetermeer precies 75 jaar. Op die dag in 1949 werd in restaurant "De Jonge Prins" in de Dorpsstraat de oprichtingsvergadering gehouden. Ons jubileumjaar 2024 is inmiddels al over de helft en de afgelopen maanden zijn niet onopgemerkt voorbij gegaan. Een kort overzicht:

Op 12 januari opende burgemeester Bezuijen de tentoonstelling 'Er is er één jarig, Hoera!'. Met daarin een overzicht van wat het HGOS in de voorgaande 75 jaar zoal heeft betekend voor Zoetermeer: Foto's, documenten, attributen, zelfs de eerste voorzittershamer, werkgroepen, huisvesting, enzovoorts.

In april en mei was er de fototentoonstelling 'Zelfde plaats, andere tijd'. De getoonde foto's laten in twee luiken zien hoe het dorp Zoetermeer eruit zag rond 1949 met daarnaast foto's van diezelfde plekken, maar dan in 2024, in ons jubileumjaar. Op 17 mei nam burgemeester Bezuijen het boek 'Zelfde plaats, andere tijd' in ontvangst. Een mooi vormgegeven boek met foto's van 125 jaar Zoetermeer (en Zegwaart). Alle leden van het HGOS kregen een gratis exemplaar van het boek. De verkoop van het boek verloopt ook zeer voorspoedig. (Verkoopadressen: HGOS, Dorpsstraat 132, Boekhandel De Kler, Promenade 265, Bruna, Dorpsstraat 85).

In de zomermaanden juni, juli en augustus gingen we terug naar het recenter verleden met de tentoonstelling 'Het aanzien van...De jaren '70 en '80'. Gebeurtenissen die de wereld schokten of verbaasden, zaken die in Nederland voorpaginanieuws waren en ook gebeurtenissen die in Zoetermeer speelden. En dat alles aangekleed met allerlei voorwerpen uit die periode uitgestald in vitrines.

September en oktober van dit jaar staan, zoals ieder jaar, in het teken van de Open Monumentendag (14/15 september). Een tentoonstelling met als thema: 'Routes, netwerken en verbindingen'. Aandacht voor transport over weg en water en het openbaar vervoer.

We eindigen ons jubileumjaar met de presentatie van de inzendingen van de fotowedstrijd 'Zoetermeer in beeld'. Een grote fototentoonstelling in november en december aanstaande.

Fotowedstrijd '75 jaar Zoetermeer'

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer (HGOS) bestaat dit jaar 75 jaar. Ter gelegenheid van dit jubileum wordt er een fotowedstrijd gehouden, onder de allesomvattende titel: 'Zoetermeer in Beeld'.

Er zijn vijf categorieën:

1. Het dagelijks leven in straatbeelden
2. Mensen, portretten en families
3. Natuur
4. Sport en Cultuur
5. Historische foto's (van de laatste 75 jaar: 1949 - 2024)

Het HGOS hoopt met de inzendingen een waardevolle aanvulling te krijgen voor de Beeldbank Zoetermeer, te vinden op de website 'geheugenvanzoe-termeer.nl'

Met name categorie 1 (straatbeelden, gebouwen, dorps- en stadsgezichten) kan hieraan een goede bijdrage leveren.

Tot 1 oktober 2024 kunnen de foto's worden ingezonden naar:

info@oudsoetermeer.nl (mag ook via We Transfer) onder vermelding van 'Fotowedstrijd HGOS-75'

De overige spelregels zijn te vinden op onze website oudsoetermeer.nl

(Of haal de wedstrijdfolder bij het HGOS, Dorpsstraat 132)

Een deskundige jury beoordeelt de inzendingen.

In november en december 2024 zijn de foto's te bewonderen tijdens een expositie bij het HGOS, Dorpsstraat 132, Zoetermeer.

Er zijn al veel foto's ingestuurd! **DOE OOK MEE !**

Monumentenzorg begon met Napoleon

Piet Drapers

In het weekend van 14 en 15 september zal de naam van keizer Napoleon Bonaparte niet zo vaak vallen bij een bezoek aan een monument dat 'open' is. Toch was hij degene die in 1809 een decreet uitvaardigde waarin hij kerkelijke organisaties verplichtte hun kerkgebouwen te onderhouden.

Zorg voor monumenten

Het duurde nog 66 jaar voordat de Nederlandse overheid in actie kwam om het erfgoed te beschermen. In 1875 nam de afdeling Kunst en Wetenschappen van het ministerie van Binnenlandse Zaken deze taak op zich. Begonnen werd met subsidies voor restauratie.

In 1903 werd een rijkscommissie ingesteld voor de inventarisatie van alle rijksmonumenten. De commissie werd in 1946 de Rijksdienst voor Monumentenzorg, sinds 2009 de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Cultureel erfgoed

In Nederland kennen we verschillende soorten 'monumenten':

- * Rijksmonumenten. Het zijn onroerende zaken, gebouwd of aangelegd en archeologische terreinen van nationaal belang, die in standgehouden moeten worden. Er zijn ongeveer 63.000 rijksmonumenten.

- * Provinciale monumenten, gebouwd of aangelegd en archeologische terreinen van provinciaal belang, die in standgehouden moeten worden. De provincies Noord-Holland en Drenthe hebben dit soort monumenten en 'beschermen' ze ook.

- * Gemeentelijke monumenten. Het gaat om gebouwen, andere objecten of parken die belangrijk zijn voor de gemeente. De gemeente 'bescherm't' ze.

- * Beschermde stads- en dorpsgezichten. Veelal beschermd door het Rijk, maar er zijn er ook die gemeentelijk beschermd zijn. Het gaat dan om schoonheid, structurele samenhang of wetenschappelijke/cultuurhistorische waarde.

- * Archeologische monumenten. Dit zijn beschermde plaatsen in het landschap die waardevol zijn vanwege de aanwezige archeologische sporen. Nederland telt ruim 1400 archeologische rijksmonumenten, maar er zijn ook archeologische gemeentelijke monumenten.

Zuid-Holland

De in 1903 ingestelde rijkscommissie ging ongetwijfeld voortvarend aan de slag. Er werd een begin gemaakt met de inventarisatie van rijksmonumenten. Iedere provincie kreeg een 'eigen' lijst. De eerste lijst verscheen in 1908, die van Zuid-Holland verscheen in 1915. Men was er kennelijk van overtuigd dat er in de loop der jaren wel wijzigingen in de lijst zouden komen, want hij werd genoemd: 'Voorloopige lijst der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst'.

Zoetermeer

In de voorloopige lijst treffen we de plaats Zegwaard (Zegwaard) aan, met de tekst:

'De NED. HERV. KERK, gebouwd in 1784 ter vervanging eener oudere (vermeld 1476), gewijd aan den H. Nicolaas, waarvan de toren nog gedeeltelijk over is, heeft aan den noordkant een portaal met hardstenen

Boerderij Noorderbosch aan de Voorweg, J.J. Verheul 1928

zuilen, architraaf met opschrift, en vazen. Gedenksteen (1785). De bakstenen toren (verbouwd 1642) heeft een achtkant bovenstuk, waarboven een open koepel. Gepleisterde voet. Steen met jaar van verbouwing'.

Na de 'voorloopige lijst'

De in 1933 gereorganiseerde Rijkscommissie voor de Monumentenzorg kreeg mede in opdracht het samenstellen en uitgeven van een geïllustreerde beschrijving van alle in Nederland aanwezige monumenten van geschiedenis en kunst. De beschrijvingen waren niet meer per provincie, maar per streek. Er werden meer dan veertig gebieden benoemd en bijna evenzovele schrijvers aan het werk gezet.

Het eerste gebied was Noord-Limburg (1937). De beschrijving van Leiden en Westelijk Rijnland verscheen als derde in 1944. De schrijver was E.H. ter Kuile, die in 1934 begon met zijn werk.

Onder Zoetermeer, Zegwaard is de Hervormde kerk vermeld en onder het kopje Zoetermeer staat: 'aan den weg van Zoetermeer naar Leidschendam, den Voorweg, eenige goede oude boerderijen. Verreweg de belangrijkste is de hoeve Meerzicht, halverwege Wilsveen, aan de Zuidzijde'. De kerk wordt uitvoerig beschreven met tekening en foto. De beschrijving van hoeve Meerzicht is minder uitvoerig.

'De vervaardiging van de noodige opmetingen en fotografieën vorderde evenwel verscheiden jaren. Wat de opmetingen betreft, beschikte schrijver/onderzoeker Ten Kuile over 'een copie van een plattegrond van de Herv. kerk van Zegwaard naar een oorspronkelijk exemplaar in de collectie-Peters op de Technische Hoogeschool te Delft'.

Op 8 maart 1971 besluit de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk de monumentenlijst voor de gemeente Zoetermeer vast te stellen waarop 12 monumenten, later de Rijksmonumenten. Beschreven worden een aantal boerderijen, die soms hoeve genoemd worden en behalve de kerk, ook korenmolens De Hoop en herenhuis Nabij aan de Stationsstraat 84. De eigenaren volgens het kadaster en de mogelijke hypotheekschuldeisers worden vermeld. Op 29 juli 1971 maakt burgemeester Wegstapel bekend dat 'de lijst voor een ieder ter kostenloze inzage ligt ter gemeentesecretarie'.

Gezicht op het dorp door architect Jan Dekker, 1950

Gemeentelijk 'cultuurhistorisch erfgoed'

Naast de Rijksmonumenten zijn er ook gemeentelijke monumenten. Het gaat in beide gevallen om de bescherming van cultureel erfgoed: gebouwen, beschermde stadsgezichten, archeologische monumenten. Zoetermeer was een van de eerste gemeenten in Zuid-Holland die gestructureerd aan de slag ging met het behoud van het historisch erfgoed. In 1970 werd een eerste notitie voor monumentenbeleid opgesteld, in 1977 gevolgd door de gemeentelijke monumentenverordening. De eerste vijf gemeentelijke monumenten werden op 22 februari 1978 aangewezen. Thans zijn het er meer dan tachtig. Hoewel nog steeds wordt gesproken over 'monumenten' is in de loop der jaren de reikwijdte veel groter geworden en gaat het over veel meer dan gebouwen. Gesproken wordt over 'historisch erfgoed', waaronder ook stadsgezichten, stedelijke structuren, groengebieden en archeologische waardevolle gebieden en bodemvondsten.

Zoetermeer heeft naast de Rijks- en gemeentelijke monumenten ook nog vijf beschermde stadsgezichten, waarvan de bekendste de Dorpsstraat is en waarschijnlijk minder bekend, de Koepeltjesbuurt in Meerzicht. Ook kennen we 14 beschermde archeologische monumenten waaronder de Zegwaardseweg, maar ook de Noord-Aasche Vliet, de omgeving Elizabethhoeve aan de Voorweg en de Pissenkade. In een dorp dat een stad is geworden is er dus een scala aan historisch erfgoed.

Met dank aan Anita Neuteboom en Peggy Wanders, gemeente Zoetermeer.

Bronnen:

A. Oosthoek, 1915. Voorloopige lijst der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst. Deel III. De provincie Zuidholland

E.H. ter Kuile, 1944. De monumenten van Geschiedenis en kunst in Leiden en Westelijk Rijnland.

Eerste- (1970), Tweede- (1989) en Derde (1999) notitie Monumentenbeleid Zoetermeer.

[B. Koopmans] 2014: Het Zoetermeerse Erfgoed. De resultaten van ruim veertig jaar beleid.

Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 10 april 2024

Dit is een uittreksel; het volledige verslag staat op oudsoetermeer.nl

De voorzitter heet de 63 (!) aanwezigen welkom en meldt dat een concept van een meerjarig beleidsplan is opgesteld.

Het verslag van de ledenvergadering van 12 april 2023 wordt vastgesteld.

Het jaarverslag en de jaarrekening 2023 worden vastgesteld. Naar aanleiding van het verslag van de kascontrolecommissie wordt het bestuur gedechargeerd voor het gevoerde beleid.

Peter Albers wordt benoemd tot lid van de kascommissie, Karen Kranen stelt zich reserve.

De vergadering stemt in met het jaarplan en de begroting 2025.

Van de uitgegeven obligaties (2022-2032) zijn er inmiddels acht uitgeloot en één obligatie is omgezet in een gift. De obligaties met de nummers : 3 – 39 – 26 en 27 worden uitgeloot. Uitbetaling van de uitgelote obligaties vindt plaats per 1 september 2024.

Jan de Ruiter (voorzitter) en Peter Bekking (penningmeester) worden als bestuurslid herbenoemd voor de periode 2024-2027. Herman Middendorp treedt af; in zijn plaats wordt Bert van Eken benoemd als bestuurslid (secretaris).

Na de vergadering gaf Stephan de Vos een presentatie over het Zoetermeerse dialect.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Mw. M. van Anraad, Zoetermeer

Dhr R. Bavius, Zoetermeer

Dhr P. Baxmeier, Zoetermeer

Dhr E. Brunings, Zoetermeer

Mw J. Coret, Zoetermeer

Dhr P. Fakkeldij, Zoetermeer

Mw C.W.J. Grutters, Zoetermeer

Mw G. Harkema, Zoetermeer

Dhr J.D. Hartman, Rotterdam

Mw G.C.P. ter Heegde ev Kuivenhoven, Bergschenhoek

Dhr W.M. Horlings, Zoetermeer

Dhr G.A.M. Jansen, Zoetermeer

Dhr S. Janssen, Zoetermeer

Mw H.C.M. Klein-Berk, Zoetermeer

Mw J.P. Koeling, Zoetermeer

Dhr E. Koole, Zoetermeer

Dhr M.A.G.S. Manders, Zoetermeer

Mw M. van der Meer, Zoetermeer

Mw D. Muller, Zoetermeer

Dhr H. Nieuwenhuijsen, Willemstad

Mw T. van Poortvliet-Gorissen, Schelluinen

Mw H. van de Putte, Zoetermeer

Dhr C.M.G.M. van Putten, Zoetermeer

Mw J. Rotteveel, Voorburg

Dhr L. Schipper, Zoetermeer

Dhr T. Smit, Zoetermeer

Dhr A.S.J. Tetteroo, Zoetermeer

Mw A.A.N. Villerius, Zoetermeer

Mw P. van der Vos-Kooij, Zoetermeer

Mw R.J. de Vries, Zoetermeer

Dhr M. Warmelink, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres, geboortedatum, m/v, email-adres en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Graag houden wij u via email op de hoogte houden van nieuws betreffende Oud Soetermeer, bijvoorbeeld in de vorm van aankondigingen en de NieuwsFlits. U kunt uw email-adres doorgeven (indien nog niet eerder gedaan) aan ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, met vermelding van uw naam en adres.

De collectie van Museum De Voorde

Ronald Grootveld

De afgelopen maanden is Museum De Voorde bezig geweest met de zogenaamde ontzameling van de collectie. We hebben dat proces nauwlettend gevolgd omdat veel objecten een relatie hebben met de geschiedenis van Zoetermeer. In het open depot aan het Stadshuisplein zijn waarderingsessies gehouden waarbij geïnteresseerden, waaronder ook onze leden, informatie en kennis konden toevoegen aan objecten in de collectie. In juli was het gunningsparlement actief, waaraan ook enkele bestuursleden deelnamen. Door middel van rode en groene kaarten kon worden bepaald of een deelcollectie (dossier genoemd) als onvervreemdbaar Zoetermeers erfgoed zou moeten

worden aangemerkt en dus voor de stad behouden zou moeten worden. De gehele collectie is vervolgens via afstotingsdatabase.nl aangeboden aan belangstellenden. Dit traject loopt volgens plan halverwege september af. Samen met het Stadsarchief Zoetermeer maakt Oud Soetermeer zich sterk voor het in Zoetermeer behouden van voorwerpen. We trekken daarbij samen op. De directeur van De Voorde heeft inmiddels verklaard dat de onvervreemdbare objecten in Zoetermeer zullen blijven.

De jury geeft zijn mening op verzoek van museumdirecteur Hans van de Bunte (foto Ron Tousain)

Een impressie van de de ruimte met uitgestalde voorwerpen van het museum (foto Ron Tousain)

Wist je dat.. ons pand in de Dorpsstraat 132 in de warme zomermaanden gewoon open blijft? Dankzij ons vrijwilligersteam zijn de lichtkoepels in het dak weer rijkelijk voorzien van het zogenaamde 'kassenwit' waardoor er wél licht binnen komt maar géén warmte van de zon. Kom dus gezellig langs op maandagavond, woensdag- en zaterdagmiddag!

Als vereniging hebben we al een kleine collectie voorwerpen en in augustus hebben we zo'n 500 objecten van De Voorde teruggekregen die we in 1993 onder voorwaarden aan het toenmalige Stadsmuseum hadden geschonken. Deze maand start de fotografie en registratie van die voorwerpen inclusief de aan het Stadsarchief te gunnen voorwerpen. Met de gemeente hebben we afspraken gemaakt over opslag in

een depot dat voldoet aan museale eisen. Natuurlijk willen we de objecten ook tentoonstellen en komen ze in ieder geval beschikbaar via de beeldbank op geheugenvanzoetermeer.nl. Begin juli hebben we Hans van de Bunte, directeur van Museum de Voorde, een brief gestuurd om onze interesse te laten blijken. Hier volgt een uittreksel:

Geachte directie, beste Hans,
(...)

Graag spreken wij onze waardering uit voor de manier waarop de bevolking van Zoetermeer en onze vereniging nog steeds betrokken worden bij het waarderen en het bepalen van de mate van onvervreemdbaarheid van Zoetermeers erfgoed. Nu is het moment aangebroken waarop wij officieel kenbaar willen maken ons als begunstigde op te stellen voor de in de komende tijd te gunnen objecten met een Zoetermeers karakter. Wij willen graag het beheer, behoud en expositie van die objecten op ons nemen, in samenwerking met het Stadsarchief Zoetermeer, waarmee wij al sinds 2012 door middel van een convenant verbonden zijn.

Al 75 jaar verzamelen wij objecten met betrekking tot de geschiedenis van Zoetermeer. Inmiddels bestaat onze collectie uit ruim 3000 boektitels, 40.000 foto's en ruim 1000 kaarten, plattegronden en affiches alsmede een veelvoud aan krantendocumentatie en last but not least zo'n (sinds kort weer) 600 fysieke objecten. Twee jaren geleden hebben wij onze eigenhandig opgegraven collectie archeologische objecten (2000 stuks) geheel gedocumenteerd aan het Provinciaal Bodemdepot overgedragen. In de loop der jaren hebben wij tientallen archieven verworven, op orde gebracht en overgedragen aan het Stadsarchief. Ook de beeldverzameling is veilig in het archiefdepot opgeslagen. Al deze informatie is beschikbaar via geheugenvanzoetermeer.nl. Daarnaast brengen wij sinds 1989 nagenoeg elk jaar een publicatie over de geschiedenis van Zoetermeer uit en zijn we aan de 43e jaargang van ons kwartaalblad toe.

Op basis van onze doelstelling en ons collectieplan, gelet op de ontwikkelingen in Zoetermeer, hebben wij dit voorjaar een risico-analyse met betrekking tot onze collectie laten uitvoeren door het Erfgoedhuis Zuid-Holland. Kort gezegd komt het er op neer dat ons eigen gebouw met afdoende beveiligingsmaatregelen geschikt is voor expositie. Het is niet groot genoeg en ook klimatologisch ongeschikt voor een depotfunctie. Om die reden hebben wij in samenwerking met de gemeente Zoetermeer een optie genomen op een depot in Zoetermeer dat volledig aan de museale voorwaarden voldoet. Wel willen we beknopte exposities houden – en dat doen we nu al – met inzet van onze collectie en de objecten ook beschikbaar stellen voor bruiklenen. Er ligt een plan om de objecten (nader) te beschrijven, te onderzoeken en professioneel te fotograferen, zodat ze binnen een jaar via onze beeldbank digitaal beschikbaar kunnen worden gesteld aan het publiek.

(...) Wij zijn een erfgoedinstelling die drie dagdelen per week is opengesteld voor educatie, publiek en onderzoek en de rest van de week op afspraak. We laten ons collectieplan en het registratieplan toetsen door het Erfgoedhuis Zuid-Holland en/of de museumvereniging. (...) Wij menen dan ook in samenwerking met het Stadsarchief een sterke positie te hebben in het beheer en behoud van Zoetermeers erfgoed.

Bensjes

In de rubriek 'Bensjes' (Berichten en suggesties) een reactie van Louis van den Burg. Hij was vele jaren de drijvende kracht achter de Interviewgroep Sprekend Verleden van Oud Soetermeer. Hem viel dan ook meteen op dat bij de foto van de Leeuwenhoeve aan de Zegwaartseweg in 't Seghen Waert 2/2024 de verkeerde fotograaf was vermeld. De geplaatste foto is niet van Aat Hoogland maar van Louis van den Burg. Inmiddels is de juiste naam ook vermeld bij de foto in de beeldbank.

De auteur van het artikel over de boerderij de Leeuwenhof deed de suggestie voor een rubriek 'Zoetermeers erfgoed', die we graag volgen. Voor de achterzijde van ons blad stelt hij jongere beelden voor, bijvoorbeeld van dorpsuitbreidingen en van de 'nieuwe stad'. Ten aanzien van de lay-out van zowel de voor- als de achterpagina zijn er ideeën voor wisselende beelden.

Ledenadministrateur Dick de Kler kon dit kwartaal 31 nieuwe leden welkom heten, een mooi cadeau in dit lustrumjaar!

Wij digitaliseren uw films, video's, dia's, rolletjes en foto's!
Maar u kunt bij ons natuurlijk ook terecht voor:

- Pasfoto's voor rijbewijs of paspoort**
 Zonder afspraak en klaar terwijl u wacht.
 U kunt via ons ook uw rijbewijs online verlengen!
- Camera's en lenzen**
 Van compactcamera's tot professionele spiegelreflex- en systeemcamera's en toebehoren, wij leveren alles tegen concurrerende prijzen en met een vakkundig advies.
- Foto's afdrukken terwijl u wacht**
 Van telefoon, USB-stick of geheugenkaart drukken wij uw foto's af op topkwaliteit glanzend of mat papier, tot en met formaat A3 direct klaar.
- Fotoshoots en bruidsreportages**
 In de studio of op locatie, professioneel afgedrukt.
 Een trouwreportage mét album heb je al vanaf € 495,-!
- Foto's op hout, aluminium, plexiglas of in kristal**
 Geef uw mooiste foto's een unieke uitstraling.
 Ook fantastisch om kado te krijgen!

FOTO LINTHOUT
al meer dan 70 jaar dé vakfotograaf!

Dorpsstraat 68 info@fotolinhout.nl
 079 - 316 3084 www.fotolinhout.nl

Van Veen Schoenen

Dorpsstraat 83 2712 AE Zoetermeer
 Telefoon (079) 316 31 56
WWW.vanveenschoenen.nl
vanveenschoenen@gmail.com

Zomaar een straat: Pissenkade

Het gebied waar nu de edelsteenbuurt in Rokkeveen ligt, heette al in de 16e eeuw Katwijk in de Veur en was een onderdeel van de gemeente Zegwaart. De Katwijkerlaan in Pijnacker herinnert daar nog aan. De natuursteenbuurt is gebouwd op grondgebied van Berkel en Rodenrijs.

De grens lag bij het iets verhoogde graslandje tussen de Juweellaan en de Natuursteenlaan. Hoe zit dat?

MONDIAL MOVERS
 VERHUISBEDRIJF **HENNEKEN BV**

HENNEKEN BV Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefopslag

Goudstraat 51
 2718 RD Zoetermeer
 Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
 E-mail: info@henneken.nl
 Internet: www.henneken.nl

Zegwaart werd in 1935 onderdeel van de gemeente Zoetermeer en bij de bouw van Rokkeveen is in 1985 een stuk grondgebied van Berkel bij Zoetermeer gevoegd. Daarmee kwam de oorspronkelijke grens helemaal in Zoetermeer te liggen.

Het graslandje is een laatste overblijfsel van de in 1552 op last van hoogheemraden van Delfland aangelegde Berkelse kade, bedoeld om Berkel niet te belasten met het water van Zegwaart.

Dit inmiddels behoorlijk ingezakte dijkje stond vanaf de 18e eeuw bekend onder de naam Pissenkade, mogelijk een verwijzing naar dit laagste en dus natste deel van Zegwaart.

Oud erfgoed wordt beter en jong erfgoed komt er bij

Arjen van der Burg

De vraag: 'Heeft Zoetermeer geschiedenis?' kunnen we gelukkig al tijden met overtuiging met 'Ja! Duizend jaar.' beantwoorden. De vraag: 'Heeft Zoetermeer een eigen karakter?' roept vooral twijfel op. Aan de hand van ons erfgoed valt echter te bewijzen dat Zoetermeer een eigen karakter heeft, dat van een stad met een staalkaart van architectuur, stedenbouw en landschapsinrichting, met een oude kern en een grote schil van na 1945. Stadswandelingen en 'Architecturommetjes' brengen dit allemaal prachtig in beeld. We hebben 'oud' erfgoed, van voor de oorlog, dat is goed beschreven en deels beschermd. En we hebben 'jong' erfgoed dat nu eindelijk door de gemeente, met medewerking van HGOS, aan het licht is gebracht. Wat is er de afgelopen jaren met het oude erfgoed gebeurd? Wordt er goed mee omgegaan? En hoe ziet de toekomst voor het jonge erfgoed er uit? Kan er veel behouden blijven of moeten we de 'modernste stad van Nederland' (De Volkskrant in 1965) grotendeels afschrijven?

Oud erfgoed wordt beter

Bij het oude erfgoed gaan de veranderingen langzaam, geval na geval. Er is jammer genoeg geen systematisch plan in Zoetermeer voor de instandhouding en de kwaliteitsverbetering van het oude erfgoed. Dat zou als uitwerking van de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer 2040 waar de gemeente nu aan werkt wel een goed idee zijn. Optimistisch stemt dat in de loop der jaren veel particulieren hun panden en terreinen hebben verbeterd of vernieuwd. Zo zijn vooral aan de

Voorweg tal van adressen bij de tijd gebracht. De gescheurde en bouwvallige Elisabethshoeve (nr. 232) is herbouwd. De rotte kies aan nr. 208 (voormalig tankstation) wordt van een nieuw 'boerenerf' voorzien en het hoofdgebouw ('Vaders Wens') wordt opgeschoven. Het jarenlang verwaarloosde monument Brinkershof nummer 17, met de laatste tuinbouw-schoorsteen in Zoetermeer, wordt gerestaureerd. Aan de Delftsewallen komt na een ellenlang proces nieuwbouw, de 'Gasfittershof'. Het gemeentelijke

monument, het gasfittershuisje, was helaas al gesloopt voor het kon worden beschermd; er komt een soort kopie van de gevel. Jammer is dat de twee naoorlogse panden van Baxmeier niet behouden worden. Het is goed dat deze markante historische plek waar de gasfabriek heeft gestaan opnieuw deel van de stad gaat uitmaken. Verder zijn er tal van verbeteringen op te merken. Die zetten we op een longlist voor het moment dat we weer een Jan van der Spekprijs gaan uitreiken. Enkele voorbeelden.

Dorpsstraat 152, terugbouwen van de oorspronkelijke gevel. Pand gebouwd in 1878, herbouwd in 1913. (foto Wouter Reitsma)

Villa Machtilda, 2e Stationsstraat 239, in oude luister hersteld. In 1930 in opdracht van tuinder Beukers gebouwd door architect J. van Vliet. Met zijn bolle dakvorm en de halfronde betonnen raamstijlen in de zijgevel doet het pand qua bouwstijl denken aan de Amsterdamse School. (Foto Arjen van der Burg)

Voorweg 54, voorhuis gerestaureerd. Eerste steen 1895. De voorgevel van dit gemeentelijke monument is een van de meest gedecoreerde in Zoetermeer. De boerderij werd rond 1930 genoemd naar de eigenaar Emanuel Kahn: Kahnlust. De schuur achter het woonhuis is gemeentelijk eigendom en in gebruik bij de Schietvereniging Zoetermeer, en is ernstig verzakt. (Foto Ad Jansen)

Ook kleinere initiatieven stemmen tot optimisme. Zoals de geleidelijk verbeterde reeks panden van bouwbedrijf Van Herwijnen, aan de Vlamingstraat nummers 5-9, naast het stukje waar het herbouwde Franx nu staat. Elk pand is individueel aangepast met een knipoog naar het verleden maar het geheel is daardoor het aanzien weer waard geworden, passend bij de historische omgeving. (foto Arjen van der Burg)

Boerderij Ouderzorg, Rokkeveenseweg Zuid 166 is herbouwd. De oorspronkelijke boerderij was een gemeentelijk monument en verkeerde in erbarmelijke toestand. Een plan tot vervanging door moderne woningen kon worden afgewend. Wel moeten we constateren dat Ouderzorg en andere 'vernieuwde' monumenten (zoals de Leeuwenhoeve) niet goed werden onderhouden en dat daarop niet werd gehandhaafd door de gemeente, waardoor sloop onvermijdelijk werd. (foto Ron Tousain)

Jong erfgoed krijgt een toekomst

Er is nu erkenning voor de grote waarde van veel wat in de 'nieuwe stad' Zoetermeer is gebouwd en aangelegd. Dat is het resultaat van het Inventarisatie- en selectieproject naoorlogs erfgoed Zoetermeer 1945-1990 (www.geheugenvanzoetermeer.nl/themas/post-45-erfgoed). Alles wat na 1945 in Zoetermeer is gebouwd en aangelegd – dus ook de dorpsuitbrei-

ding tussen 1945 en 1965 - is op zijn cultuurhistorische waarde beoordeeld. De waardering gaat een rol spelen bij alle (bouw)plannen. In 2025 zullen monumenten en beschermde stadsgezichten uit de periode vanaf 1945 worden aangegeven.

Zoetermeer staat nu op gelijke hoogte met andere voormalige groeikernen die hun verborgen erfgoedschatten aan het licht hebben

gebracht, zoals Almere, Nieuwegein en Purmerend.

Een paar voorbeelden van cultuurhistorisch waardevolle objecten zijn het Struktuurplan Zoetermeer 1968, de Zoetermeerlijn, de PTT-telefooncentrale aan Bernhardstraat 13, de terrasflat aan het Douzapad 18-33.

De terrasflat aan het Douzapad 18-33 is ook een Cultuurhistorisch waardevol object.

Ook is waardevol het gebouw van Monuta in Palenstein (zie artikel Karen Kranen in 't Seghen Waert nr. 3 van 2019). Dit voormalige rouwcentrum wordt gemeentelijke monument. Oorspronkelijk wilde gemeente het laten slopen en vervangen door woningen, waar HGOS zich tegen heeft uitgesproken. Nu blijft het bewaard en wordt onderdeel van een complex ouderenwoningen. Zo moet je met erfgoed omgaan: eerst kijken naar hergebruik, en alleen in uiterste noodzaak slopen. En er kan dan veel van onze eigen tijd behouden blijven. (foto Ronald Grootveld)

3D scanmodellen en virtual tours zijn ideaal voor:
scholen - vergadercentra - galleries - musea
kerken - erfgoedlocaties
theaters - concertzalen
winkels - showrooms

Overtuig uw relaties
met professioneel beeld.
Luchtfotografie, 3D-scanmodellen,
virtual tours, bedrijfsfotografie.

energie in beeld
ardito
www.ardito.nl - 079-3436003 - info@ardito.nl

Verkoop- plannen?

**Taxatierapport of
waardebepaling
van uw woning nodig?**

**Neem voor een vrijblijvende afspraak
gerust contact op met ons kantoor.**

de[®]
makelaars
Jenné | Baars | Jenné

Schoutenhoek 40 Zoetermeer
T. 079 - 323 88 38
info@demakelaars.nu
www.demakelaars.nu

Wist je dat....

*Het Historisch Ge-
nootschap Oud
Soetermeer vier keer
per jaar een digitale
nieuwsbrief uitgeeft?*

*Graag houden wij
u via email op de
hoogte van nieuws
over Oud Soetermeer,
bijvoorbeeld in de
vorm van aankondi-
gingen en de
NieuwsFlits.*

*U kunt uw email-
adres doorgeven
(indien nog niet
eerder gedaan) aan
[ledenadministratie@
oudsoetermeer.nl](mailto:ledenadministratie@oudsoetermeer.nl) met
vermelding van uw
naam en adres.*

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer
079 319 06 83
info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging:
06 1988 3301
ledenadministratie@oudsoetermeer.nl

Dagelijks bestuur

Jan de Ruiter 06 2126 5975
voorzitter@oudsoetermeer.nl
Bert van Eken 06 5434 6224
secretaris@oudsoetermeer.nl
Peter Bekking 06 2017 3624
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Werkgroepen en commissies

Werkgroep Collectie:
collectie@oudsoetermeer.nl
Commissie Historisch Erfgoed:
che@oudsoetermeer.nl
Genealogische Werkgroep:
gwz@oudsoetermeer.nl
Leesgroep Lastige Letters:
paleografie@oudsoetermeer.nl
Filmwerkgroep:
wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummer
NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Een waarheid als een koe !

Ton Vermeulen

Als burger word je dagelijks overstelpt met informatie. Papieren kranten, digitale nieuwsbladen, apps en verhalen van mensen. Daarbij zijn er naast het NOS-Journaal tientallen nieuwsrubrieken die al dan niet sappige details uit gebeurtenissen en over mensen breed voor het voetlicht brengen.

Bij al die instellingen zijn dagelijks redacties in de weer om nieuws te vergaren. Veel tijd voor gedegen onderzoek is er vaak niet dus men gebruikt vaak het ontvangen nieuws. En daarin zit een groot gevaar. Kloppen de gegevens wel? Wie heeft er belang bij dat het nieuws op deze manier, met passende beelden, wordt gepresenteerd? Bovendien geloven burgers de informatie als die tien keer is verteld, het wordt voor hen een waarheid als een koe. Zo kan de aarde ineens plat worden en leven we in een wereld waar een elite ons probeert tot slaven te maken.

Gelukkig zijn er nog geschiedenisdocenten die de jongeren leren om teksten kritisch te bekijken. Soms zelfs tegen "waarheden als een koe" in die de leerlingen zelf vol overtuiging ventileren en ook bij anderen proberen op te dringen. Zonder zelfs maar te willen luisteren naar andere meningen.

Zelf heb ik dat 25 jaar geleden ondervonden. Ik deed onderzoek naar de Tweede Wereldoorlog in Zoetermeer en wilde nu eindelijk eens de waarheid boven tafel te krijgen. Naarmate het onderzoek in de archieven vorderde en 80 interviews waren gelezen kwam ik steeds meer tot de ontdekking dat die éne waarheid niet bestond. Iedereen had de oorlog op een andere manier meegemaakt: als boer, fabrikant, voedselhaler, onderduiker, werkend in Duitsland, als wel of geen verzetsheld, wonend in stad of op het platteland, aardige en niet aardige Duitsers tegenkomend. Kortom, er bestonden toen en er bestaan ook vandaag vele waarheden. Iedereen maakt de geschiedenis op eigen wijze mee. Voor mij een waarheid als een koe!

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Bouwmarkt De Bouwhof
www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren
www.cammeraat.nl

Flaire Online diensten
www.flaire.nl

Diervoeders Zoetermeer
www.diervoederszoetermeer.nl

Van As | Oviron makelaars & taxateurs
www.vanas-oviron.nl

Henneken Radio en TV
www.radiohenneken.nl

Van der Slik Caravan Centrum
www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV
www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign
www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Colofon

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, B. van Oosterhout, R. Tousain, T. Vermeulen
redactie@oudsoetermeer.nl
Vormgeving: R. Tousain
Uitgave: HGOS
ISSN: 1384-7260
Drukwerk: DIGITALLI.NL
Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld

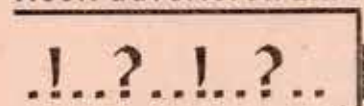
Kopijdatum 't Seghen Waert vrijdag 4 oktober 2024
www.oudsoetermeer.nl

VLAGGENDAG
Op 24 APRIL a.s. is het
De dag van de Naastenliefde!
Gaarne zag Pater de Greeve, dat evenals dit ter gelegenheid van Koninginnedag, Arbeidsdag, Bevrijdingsdag e.a. gebeurt, alle medewerkers van de Bond ook op die dag **DE VLAG** zouden **UITSTEKEN**.
De vlag dus uit! Blijf niet achter! Dank U!
Bond zonder Naam. HAARLEM.

ZE ZIJN ER WEER...
de bekende zakjes A.S.F. Kunstmest à 2½ en 5 Kg.
Dus...houders van een gazonnetje, bloemen- of groententuintje, nu nog gebruikt en U bent verzekerd van een goede plantengroei a.s. zomer.
Tevens voor kamerplanten de welbekende potjes A.S.F. Kunstmesttabletten en Pokon.
Drogisterij Fa. W. Kaastra - Kerkstraat 4
BERKEL EN RODENRIJS - TELEFOON 297

In- en Verkoop
Electr. Wasmachines
MEUBELEN
en Kachels
F. Lengkeek - Zoetermeer
Stationsstraat 100 - Telefoon 280

Heeft adverteren zin?

Een ware geschiedenis in woord en beeld

A. C. van Herk
Inkoop en Verkoop van
Verwarmingsmateriaal
AANLEG en ONDERHOUD
Rodenrijseweg 61c - Berkel-Rodenrijs

A. ZEEUW voorh. J. Krijgsman
RUND- EN VARKENSSLAGERIJ
Rodenrijseweg 9
Telefoon 424 - Berkel-Rodenrijs

Gebrs. Gouweleeuw
Kisten- en
Raamlijstenfabriek
Noordeindseweg 212
Berkel - Telefoon 475

TRANSPORTEN
door het gehele land
Tevens handel in sand, grind, koolas en grond
A. v. d. ENDE
Noordeindseweg 300. Telefoon 451, Berkel

IJS!
is een heerlijke spijs, vooral IJS van BAKKER, dat maakt je fris en wakker. Ook verkrijgbaar in liters, halve liters en kwart liters. Tevens BIER en LIMONADE.
H. BAKKER, Noordeindseweg 262a

EEN GOEDE BRIL
STELT EISEN
AKKERMAN
ZIEKENFONDSLEVERANCIER
Bergsche Dorpsstraat 42
TEL. 41216 - HILLEGERSBERG
Donderdagsmiddags na 1 uur gesloten

VOLKSWAGEN Sub-Agent - Reparatie - Service
J. v. Bergen Henegouw
GARAGE „MODERN“
Schinkelweg 7 - ZOETERMEER - Telefoon 36

Voor Kolen, Huisbrand,
zowel als Industrie naar
P. de VOGEL Pzn.
RODENRIJSEWEG 65a,
TELEFOON 353

Heeft u haast?
BEL DAN EVEN
EEN
AUTO van:
C. v. HERK
LUZE VERHUUR- EN TAXI BEDRIJF
TEL. 413 - 1891
BERKEL - RODENRIJS

Bewaar de plaatjes één moment
Als U wilt rijden krijgt U 20%.
Ervaren chauffeurs
in uniform.

Alles over de geschiedenis van Zoetermeer

Dave' kuden, daryn, eyn welen in vryen jaren,
Daer spraken 'lygg' welk nongrand —
Men vrede vrede alder het land:
Nu toet dit al de land vree Geman en Kurenaaren.

Wat doet het Historisch Genootschap voor u?

Maar liefst 50 vrijwilligers zijn dagelijks bezig de geschiedenis van Zoetermeer bijeen te brengen en uit te dragen. Wij kunnen u helpen bij stamboomonderzoek, u de kunst bijbrengen van oud schrift en films en lezingen voor u verzorgen. We plaatsen ook erfgoodborden en hebben verstand van monumenten.

Lees ons tijdschrift 't Seghen Waert of koop één van de boeken over de geschiedenis van Zoetermeer en Zegwaart.

Word lid voor slechts €21,00 per jaar.

U kunt zich aanmelden via onze website of loop gewoon eens binnen. De koffie staat klaar.

**Word
ook lid!**

Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

Dorpsstraat 132
2712 AN Zoetermeer
Telefoon: (079) 319 06 83
www.oudsoetermeer.nl

Openingstijden:
maandag 19.30 - 22.00 uur
woensdag 13.00 - 17.00 uur
zaterdag 13.00 - 17.00 uur

